

ΝΕΑ ΦΟΡΜΙΓΞ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ & ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ "ΩΔΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,,

ΕΤΟΣ Β' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1923

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
Κ. Α. ΨΑΧΟΣ
Ε. Α. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Κ. Α. ΨΑΧΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ:
ΟΔΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ
(Τέρμα Αχαρων)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 23-24

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:	
'Επησία	Εξάμηνος
'Εσωτερικού δρ. 20	δρ. 12
'Εξωτερικού δρ. 25	φρ. 15
'Αυτοκίης δρ. 5	δοι. 3

ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΡΙΚΚΗΣ ΣΧΟΛΑΙ ΜΟΥΣΙΚΑΙ

Είς τὸν 14 ἀριθμὸν τῆς «Φόρμιγγος» ἀπρίλιου μηνὸς τοῦ πρὸς δύσιν καλπάζοντος ἔτους ἔγραφα σημειώματα βραχὺ περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς τὰ κατώτερα σχολεῖα, πρὸ τῆς ΙΘ' ἑκατονταετῆροῦ, ἐκφράζων ἀμα τὴν ἐπίπεδα καὶ τὸν πόθον τῆς συμπληρώσεως ἢ τῆς ἀνασκευῆς τῶν ὑπὲρ-έμου γραφομένων. Μετὰ τὴν βραχυχρόνιον ἔσχάτως ἐν Ἀγίῳ Ορει διατριβήν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν «Πατριαρχικῶν ἐφημερίδων» μου (1671—1871) ἐμφανίζω ἐμαυτὸν ἐν τῇ «Νέᾳ Φόρμιγγι» συγκομιστὴν εἰδῆσεών τινων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς ταύτης ἀναφερομένων, μάλιστα δὲ ἐν Ἀθήναις.

Ἡ περὶ τούτου μαρτυρία, γράφεται ὑπὸ τοῦ διατήμου ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ Εὐγενίου Γιαννούλη ἢ Ιωαννουλίου τοῦ Αἰτωλοῦ, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὰ ἔτη 1680—1690. Τὸ γράμμα στερεοῖται χρόνου γραφῆς (χρ. 517 βιβλιοθήκης Ιόνηρων), εἰκάζω δὲ γραφέν μετεχὺ τῶν ἑτῶν τούτων. Ἐπιστέλλων τῷ «μουσικῶταψ» καὶ ἐν λογίοις ἀνδράσι σπουδαιοτάψ κυρίῳ Γεωργίῳ τῷ Ιερόπαιδι ἐξ ὧν γράφει: «παρακαλούντες νὰ εὐδούσται πάντα διάβολος τῆς ἐν τοῖς καταθυμοῖς, καὶ ἐν ἔργοις σωτηριώδεσι καὶ φυγαφέλεσι..... καὶ ἐπ' ὅφελος φυγῆς τῶν ἀδόλων αὐτῇ πλησιαζόντων παιδεύσεως ἔνεκα δείκνυσιν διδάσκαλος ἢν διάβολος τῆς Γεώργιος Ιερόπαιδος. Εἰς αὐτὸν δὲ συνιστῶν διάβολος τῆς Γιαννούλης Ιωάννην τινά, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Γιαννούλη, γενετείρᾳ γεννηθέντα, τῷ Μεγαδένδρῳ δῆλα δὴ τῆς Αἰτωλίας «ἐκ ταπεινῶν γονέων καὶ πενεστάτων, καὶ ἐκ πολλοῦ χρόνου φυγάδων, διὰ τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν πανταχοῦ ζάλην τοῦ τυραννικοῦ διώγμου καὶ τὴν ὄμολογιαν τῆς πίστεως, καὶ τὰς ἀλλας παρ' αὐτοῦ κακώσεις καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιφοράς μαρτυρεῖ τοῦτον διὰ της μουσικῆς παιδεύσεως ἐραστήν, καὶ δὴ καλλιφωνον. «Ορῶντες δὲ γῆμας τὸ ἀναλφάδητον τῆς ἡμέρας ἐκκλησίας καὶ τὴν λαϊν ἀπαλδευτον κατάστασιν αὐτῆς, πρὸς τούτοις δὲ τὸ διμούσον αὐτῆς καὶ παντάπαιν ἀκαλλώπιστον ἐπὶ τὰς ἐκκλησιαστικᾶς διηγήσεις..... διὰ τοῦτο ἡγανάκσαμεν τὸν ἥρθεντα νὰ κατέβῃ εἰς τὰς ἔτι καὶ νῦν γραφῆς Ἀθήναις..... καὶ σοὶ κεχρήσθαι διδάσκαλῷ τῆς παιδεύσεως ἐπιθυμεῖ, καὶ παιδευτῆ τοῦ τοιύτου καλοῦ προθύμως» δῆλα γε δὴ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς. Ἐδίδασκε λοιπὸν ἐν Ἀθήναις δὲ Ιερόπαιδα τὰ γράμματα τὰ ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν, καθ' ἡ ἑταῖράς εἰς τὴν σειρᾶς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γιαννούλη, δὲς χαρακτηρίζει τὸν γνωστὸν ἀλλοιοὺς Ιωα, ἐμοὶ δὲ τέως ἀγνωστὸν, διδάσκαλον τῷ Ἀθηνῶν τοῦτον «ἀγαθοῦ πατρὸς ἀγαθώτατον γέννημα».

Κατὰ πολλὴν ἐρημίαν ἐτέρας μαρτυρίας, ἀποδεχόμεθ τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τε τῆς ἐν τῷ σχολεῖῳ τῶν Ἀθηνῶν διδασκαλίας τῆς Ιερᾶς τεχνῆς καὶ τοῦ διδάσκοντος αὐτῆς, ἀρκούμενος

μὲν εἰς τὰς διλγας ταύτας τοῦ Γιαννούλη λέξεις, ἐπιτρέποντες δὲ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἵνα συμπεράνωμεν διτὶ δόκιμος ἡν μουσικοδιδάσκαλος ὁ Ιερόπαιδος, προσελκύων μαθητὰς ἐξ Αἰτωλίας εἰς τὰς «χρυσὰς Ἀθήνας».

Βεβαίως, ὡς ἐγίνετο συνήθως, ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς διεξήγετο εἰς ἴδιας καὶ κεχωρισμένας τάξεις, οὐχὶ δὲ ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητικάτων. Τοῦτο ὑπέδειξε εἰς τὸ μικρὸν προγενέστερόν μου σημείωμα (Ν. Φόρμιγγις ἀπρίλιον), πιστοποιεῖται δὲ καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ προηγουμένου Νεοφύτου Χριστοπούλου Ιόνηρίου. Εἰς σειρὰν ἐκκλησιαστικῶν ἐμίλιων μεταξὺ τῶν ἑτῶν 1710—1720 ἐκφωνηθεῖσῶν ἐν γαστὶ τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου, σωζομένων δὲ ἐν τῷ 420 χειρογράφῳ τῆς Ιερᾶς τῶν Ιόνηρων μονῆς, εὑρίσκων λόγον, ἐκφωνηθέντα ἐνώπιον ἐπισκόπου τοῦ τινός, μανθάνοντα δὲ ἡμᾶς ταῦτα περὶ τοῦ διατήμου κατά τοὺς χρόνους αὐτοῦ Πατριερίου μητροπολίτου Λαρίσης, ἀλλὰ καὶ περὶ μουσικῆς σχολῆς, ἀξια προσοχῆς, ἐπαίνου, ἀναγραφῆς. «Ἄλλα τὰς μὲν ἐνθέους ἀρετὰς τοῦ πανιερωτάτου καὶ ἀγαθήλου δεσπότου, τὸ φύσεται, λέγω, ἀγαθόν, τὸ πρᾶον, τὸ ίλαρόν, τὸ εὐγένεις, τὸ εὐπρόσιτον, τὸ εὐτυμπάθητον, τὸ φιλεύσπλαγχνον, τὸ φιλάνθρωπον, τὸ φιλόπτωχον, τὸ πρὸς πάντας προνοητικὸν καὶ κυρεργητικόν, καὶ μάλιστα τὸ φιλάρετον καὶ φιλόμουσον (ώσαν διόποι θεοσόφως καὶ πνευματοκινήτως, εἰς τὰς θεοφρουρήτους ἡμέρας τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἐσδύστησε σχολεῖον ἐλληνικῶν μαθημάτων εἰς μὲν τὴν περίφημον πολιτείαν Τυρνάδου πρὸ χρόνων ίκανῶν· νῦν δὲ καὶ εἰς τὴν θυματήτην καὶ περιλάλητον πολιτείαν καὶ μητρόπολιν Τουκάλων ἐσσύσησεν δχι μόνον ἐλληνικῶν μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ μουσικῶν ἀσμάτων καὶ τερετισμάτων μὲ συνδιάσκεψιν καὶ συνθέλησιν τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν, καὶ ἀρχόντων) κατὰ. Ἐνταῦθα κλείσται ἡ παρένθεσις, ἡ πολυτιμοτέρα, δὲ ἡμᾶς, τοῦ λοιποῦ λόγου.

Διότι ἀποδεικνύεται ἡ κατά τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος σύστασις ἴδιας σχολῆς τῆς Ιερᾶς ἡμῶν μουσικῆς ἐν Τρίκκῃ, καὶ ἡ πρόθυμος συνεργία τῶν προκρίτων τῆς ἑλληνικῆς; ἐν τῇ πόλει ταύτη κοινωνίας πρὸς διάσωσιν ἀμα καὶ διὰ διδάσκαλίας διάδοσιν αὐτῆς· διότι ἀποδεικνύεται δὲ τὰς αἱρέτας αἱρέτων τοῦ νοημοσύνη καὶ φιλοπατρίᾳ, καὶ τὸ κυριωτερον—ἐπ' εὔσεβει φιλαρινόμενος «Ἐλληνες, καὶ τὴν μουσικὴν ταύτην ἡγάπων καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῇ σεμνυνομένους ἐσέμνυνον. Ή γνῶσις αὐτῆς ἀπέβαινε συγχάκις τίτλος; καὶ διακρίνων καὶ τιμῶν τὸν κάτοχον, μετὰ τὴν ἀλωσιν, βεβαίως καὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν, ἀπὸ τοῦ κρητὸς μουσικοῦ Ιωάννου Ιλιουσιαδηνοῦ μέχρι τῶν ἡμέρων Ιωακείμ Γ' τοῦ δειπνηστοῦ οἰκουμενικοῦ πατριέρος τιμήσαντος τοὺς ἀληθεῖς τῆς μουσικῆς ταύτης μύστας. Ο πολὺς Ιλιουσιαδηνός, δὲ καὶ καλλιγράφος, ιερεὺς ὃν ἐν τῇ Κρήτῃ, καὶ τῷ 1467 διετρέθω, ἐν Βιετίᾳ, ἐπέγραψεν ἐκτὸν «Φίλιτην ταῦτα ἀρχοντας τῶν ἐκκλησιῶν, πρω-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

— Ἀθηνῶν καὶ Τρίκκης σχολαί. Μ. Γεδεόν.
— Ηαρατηρίσεις εἰς τὴν ἐκλησιαστικὴν πόλιν. Ε. Α. Πεζοπόλου.
— Ζητήματα. Η Γρηγοριανὴ γαληφδία.— Αποτυχοῦσια προσπάθεια.
— Οι Ἑλληνικοὶ πεντάσημοι ὄντες τὰ Βουλγαρικὰ δημόδη φυσατα. Ανάτα Αδάμ.
— Αἱ ἔξτασις εἰς τὸ Ελληνικὸν Ωδεῖον.
— Εἰδήσεις.
— Νέαι ἐδόσεις. Ε. Α. Πεζοπόλου.
— Αρχαιοεδίαι.

τόπαταν δὲ-βίτζε Χανδακος Κρήτης (ιδε λειτουργιακὸν τεῦχος 1.83 Ακόρες τῆς ἐν Αγίῳ Ορει). Ποιοῦμας μνείαν ίδιαν αὐτοῦ διὰ τὴν Κρήτην ἐπιδειτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐφ' ἡ γινώσκονται ἀλλοι τε καὶ μάλιστα ὁ πρωτοψάλτης Κρήτης Δημήτριος Νταμίας, σο μέλη διασώζονται ἐν χειρογράφῳ τῆς Ἀθηναίς Χριστιανῆς ἀρχαιολογικῆς Εταιρίας (Δελτίον αὐτῆς ΣΤ', σελ. 66) καὶ ἐν τῇ δημοσίᾳ διδάσκαλη Αθηνῶν (Κατάλ. Συκκελλώνος, σελ. 173 (χρ. 963), στου σημειεύστας καὶ αὐτὸς πρωτοψάλτης Χανδακος Κρήτης. Πολλοὶ διδάσκαλοι μετ' ἐγκυρωτήσεως ἀπεδέχοντο τὸν τίτλον μουσικολογικῶν προστατακῶν την τόν μουσικῶν τὸν «μουσικῶταν διδάσκαλον» καὶ παρέμενεν εἰς τίκας ὁ τίτλος οὗτον ἐπέκεινα καὶ τοῦ τάρου. Εἰς τὸν κατιορικὸν κύδην της ἐν «Ἀθῷ μονῆς Σκιανος Νέτρας ἀπαντῶ τῇ 12 Απριλίου 1696 μεταξὺ τῶν προστατακῶν τῆς μονῆς τὸν «μουσικῶταν διδάσκαλον» καὶ αὐτὸς πρωτοψάλτης Νεκτάριον, παραλείπων ολανθήποτε εἰκασίαν εἰτερό διάπονος Νεκτάριος ἡν διδάσκαλος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων μόνον, καὶ τῆς μουσικῆς ίδια. Εύρον ἐν τῷ γραμματοψαλκείῳ τῆς τῶν Ιόνηρων μονῆς τῷ 1777 ζῶντα Δραμασκηνὸν μοναχόν, δην ἐπέγραφον καὶ διδάσκαλον» καὶ «μουσικολογικῶτανον». Οδ μόνον δὲ οι περὶ τὴν Ιερᾶν δισχολούμενοι μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ κληρικοὶ λόγοι καὶ φιλοτονώτατοι καὶ φιλοπάτριδες προηγονοὶ λόγοι—καὶ ἔργη τοις εἰρηθεῖσιν ἀνάγνετον ἐν τῷ παλαιῷ πατέροις—τὴν μουσικὴν ταύτην.

Ἐντύπωσιν προδένησε μια μέγα χειρόγραφον ἐκκλησιαστικῶν διάλιων Ιωακήρα Μετοχίου ΚΠδλεων. Τὸν Ιωακήρα ἀποθανόντα γράφει Σφραλής δὲ Σε Οικονόμων περὶ τὰ μέσα της ΙΘ' ἑκατοντατηρίδες ἐν τῷ νοσοκομείῳ Λαύρας (Μαιροκορδάτου Πάρος Μετοχίου ΚΠδλεων); Τὸν Ιωακήρα ἀποθαν

νίας, εἰς ἂν προτιμήσεται μικροτέρως; διατριβής
Ιεράννου Γλυκέος του πρωτεψάλτου, Ἐμμα-
νουὴλ Χρυσίφη παρὶ ρύθμον κτλ. κτλ. Οὗτε
παιδὸν είχον μετακυρρήη, εὗτε γνώσσις ἐν τῷ
μουσικῷ ὀντες νὰ κρίνω παρὶ τῇ; Ἀξίας καὶ τῆς
χρητικότητος τοῦ χειρογράφου. Καὶ τὰ γρα-
φομένα δὲ γνῶν ἐ· τῇ «Φερμουγγί» κριθήσονται
πιθανῶς τολμηρίας τεκμηρίων, πεζοῦ παρὰ λό-
διον ἄρκτη μουσικῶν τρέχοντος. Τολμῶ δὲ
ἄρρεν διέλεπε ἀλλούς πηγή εἰδότας, φύλλετιν ἀλ-
ληλούδιαν καὶ συνάγωτιν «ὅπου σύνη ἔπειρται».

*Abgerufen am 1. Dezember 1922

Ο μέγιος χαρτοφύλακ
ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΠΟΙΗΣΙΝ

三

⁷ Από τινων έτῶν ἐν τῷ προγράμματι τῶν γυμνασίων περιληφθένται καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ήμεων παιδίσσων, γέροντες δὲ ταῦτης ἔχεδονθησαν καὶ διδαχτικά βιβλία ὃποια τῶν κ. κ. Γ. Σωτηρίου, Δ. Κονιορτούπολης, Χ. Ηαππιώπειου καὶ Ε. Παντελάκη. Καὶ περὶ μὲν τῶν τριῶν πρότοιν ἔχοντεον διέλαβεν ὁ κ. Παντελάκης ἐν τῇ «Αθηναῖς» τόην. Λ'. σ. 103—176, ¹⁾ ἥριὸν δὲ ἐν τῷ περιόδῳ θὰ γούρω παρατηθούσεις τινας εἰς τὴν β' ἐρδοσικήν τοῦ κ. Παντελάκη τὴν ἐπιχειρηματικήν «Κοντάκια καὶ κανόνες τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πο. ήσσως» (ἐν Αθήναις 1921).

Τὸν τὴν ἐκδόσιν ταῖς τῇ περιέχονται κοντά-
κιον ἀγράστον χωρὶς εἰ; τὸν Καταγράμ-
νον, κοντάναν τοῦ Κυριακοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν
Αἰτζαρον, τρία κοντάκια Ρεπαροῦ τοῦ μελο-
δοῦ, τονιστοῦ τὸ κοντάκιον εἰ; Χοιροῦ γε-
νήσεως τὸ τῇ δύσι καὶ μεριῶν Πέντητη εἰς τὸν
νιττῆρα καὶ τὸ τῷ ἄριστῳ μεριῶν Ημα-
τενῆ εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου καὶ τὸν θρή-
νον τῆς Θεοτόκου, τοῦ Δαμασκηνοῦ Ιεράρχου
ὁ κανὼν εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Ηὔρετος, Κομιτᾶ-
τοῦ Ιεροσολαιμίτου ὁ κανὼν εἰς τὴν τοῦ Χρι-
στοῦ γέννησιν, ὁ κανὼν εἰς τὸ μέγιστον Σάββατον
καὶ τὸ λεπτὸν παραστήματι δύο ιδίωματα τοῦ
Σωτηρίου καὶ δύο τῆς Καθάρας. Τοῦ καμάρου
προτάσσονται μὲν εἰς τοιχογραφίαν εἰς τὴν ἐκκλησία-
τικὴν τοίνους, ιατρίσσονται δὲ σπουδώσας.

Ἐν σ. 6 τῆς σιωργοῦντος γοίησε ὁ κ. Παντελέκης, διὰ τὸ Φότιος ἐποίησε θεματικά ἀνακρεόντεις καὶ ιδιώματα καὶ κανόνα εἰς τὴν Θεοτόκιν. Τὸ δ' ἄλλης εἰναι, διὰ τὸ Θεοτοκι-
γίου περιέχει οὐχὶ ἔνα ἀλλὰ τέσσαρας κανόνας
τοῦ πατριώδου Φωτίου, τούτων δὲ ὁ τέσσαρος
φέρει τὴν ἀκροστυγίδα τῆνδες «ταῦτη καὶ ἡ
καὶ ἡδήσις ὑγδόη πρέται». Ἐκ ταύτης φαί-
νεται, διὰ τοῦτο καὶ ἄλλους κανόνας ἐποίησεν ὁ πα-
τριώδης οὗτος εἰς τὴν Θεοτόκουν πλήν τῶν ἐν
τῷ Θεοτοκαριῳ περιειλημμένουν. Περὶ δὲ Ἀν-
δρέου τοῦ Κρήτης λέγει ὁ κ. Παντ. (σ. 5) ὅτι
κύριον ἔργον αὐτοῦ εἰναι ὁ ἴεροβυτνος μήγας
καπάν. Καλλὺ δ' ὅμως θα ἥτο γά δηλωθῆ, διὰ
καὶ κανόνας οὐκ ὀλίγους μετ' ὑπτεῖς ὅδον εἰς
τὴν Θεοτόκουν καὶ ἄλλους μήγινος ἐποίησεν ὁ
Ἀνδρέας, ἥτι δὲ καὶ τοιόδην καὶ τερπαδόδια,

Ἐν σ. 7 λέγεται περὶ Ἰερυγού τοῦ Μαρυόποδος; Μητροπολίτου Εὐρωπαίου, ὅτι «ἴστης τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἐποίησε τὴν ἀκολουθίαν αὐτῶν ὡς καὶ κανόνας εἰς τὴν Θεοτόκον». Οἱ Ἰεράννης γονιγότετος εἰς ποιητής ἐποίησε καὶ αἰκίστους ἄλλους κανόνας παρακλητικούς εἰς τὸν Κύριον ἴμονν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ εἰς τὸν ἄγιον Ἰακώπην τὸν Προδρόμον καὶ κανόνα εἰς τὸν ἄγγελον φίλακα τῆς τοῦ δυθράπτον ζωῆς, ὃστις εἶναι ἐκδεδομένος ἐν τῷ Προκοπίῳ (Id. Patrol. gr. Migne τόμ. 120, σ. 1042 καὶ 1047. Λέμπτου Κατᾶλ., τῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀνδρὸν μονῇ τῆς Ἁγίας κεδίκων σ. 46).

Παρέλαπε τὰ καταλέξη ὁ κ. Παντελίκης εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τὸν βασικόν Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν, οὐ γνωστότατος εἰναι ὁ πέμπτος ποι-

1) Σερβίτεις σε την χαροκόπειαν.

κλητικῶς κανὸν εἰς τὴν Ἀποριγιαν Θεοτόκον (ποι.), και ἔτερον κανόνα ἐν τῷ Θεοτοκαριῷ σ. 93 χεξ.), εἰ καὶ μυημονεύει τρεῖς ἄλλους βασι-
κεῖς ποιητάς τὸν Ἰωαννίνιανόν, Λέοντα τὸν σο-
φὸν καὶ Κωνσταντίνον τὸν Πορρυρογέννητον.

Ἐν σ. 11 γράφει ὁ κ. Παντ. «πάντα λοιπόν ποίημα ἔχει τὸν εἰρημὸν αὐτοῦ, τὴν ὑποδαγματικὴν δηλωνότι στροφήν, κατὰ τὸν ἀριθμὸν δὲ τῶν σύλλαβῶν καὶ τὸν τόνον ταῦτης ὅμηρον ποιηθῆσαι καὶ αἱ στροφαὶ τὰ παλιόμενα τροπάρια τοῦ ποιηματος». Ἀλλ' ἐν ταῖς ομηρεσσοῖ (σ. 130) ἴέγει περὶ τῶν ἰδιομέλων, ότι «τὸ ἰδιόμελον οὐ μόνον εἰς οὐδένα ἔχοντιμενοντες ὡς παράδειγμα καὶ πρότυπον, ἀλλι καὶ σύγκειται ἵνιστε ἐκ πολλῶν στροφῶν ἀνομοίον ὡς τὰ πολλὰ μέλουν καὶ ἀπαρτίζει οὗτοι μικρὸν ποιημάτιν, μικρὸν τι κοντάκιον ἢ κατόντα». Τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν ουμφωτοῦντο τοὺς πρότερον γεγραμμένοις, ότι «πάντα ποίημα ἔχει τὸν εἰρημὸν αὐτοῦ», ἀφ'ού τὰ ἰδιόμελα οὗτα καθ' εἰρημόν τινα ἐποιήθησαν οὗτας κατὰ τὸ μέλος εἰρημοῦ τυνος ἄσπονται, ἀστοχος δ' εἰναι καὶ η παραβολῆ ἀντῶν ποὺς μικρὸς τινα κοντάκια ἢ κατόντας.

Περὶ δὲ τῶν κανόνων είνε γεγονόμενα (ε. 12) τέλος «ὅ δὲ κανὼν σύγκειται μὲν ἐξ 8 ἡ 9 ὁδῶν, ὃν ἑκάστη ιδίᾳν μετρικὴν κατασκευήν ἔχουσα κατ' ἄρχας μὲν συνέκειται ἐκ πολλῶν τροπαρίων, κατόπιν δὲ τὰ τροπάρια ταῦτα περιωρίσθησαν εἰς 3 ἡ 4». Ορθότερον γάρ ἔγραφεν ὁ κ. Παντελ., ὅτι ὁ τέλειος κανὼν σύγκειται ἐξ 9 ἡ συγκρίσαται ἐξ 8 ὁδῶν. Ιταὶ μὴ ἀπορῇ τις βλέπων, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κανόνων βάίνουσιν ἀπὸ τῆς α' εἰς τὴν γ' ὁδῆν. Δὲν εἶνε δ' ὁρθὸν τὸ λεγόμενον, ὅτι κατόπιν τὰ τροπάρια περιωρίσθησαν εἰς 3 ἡ 4, διότι ὑπάρχουν κατόπιν ὥδαι κανόνων ἔχουσιν καὶ διὰ 6 τροπάρια (οἷον τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνος ἡ γ' ἡ δ' καὶ ἡ θ' ὥδη ἔχουσι διπλά τροπάρια, τοῦ δὲ μεγάλου παρακλητικοῦ κανόνος ἡ α' ὥδη ἔχει 6 τροπάρια), καὶ ὥδαι ἔχουσι 2 μόνον τροπάρια (οἷον ἡ α', ἡ γ', ἡ ε', ἡ ζ': αἱ δὲ θ' ὥδη τοῦ κανόνος τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα τοῦ Λαζαροφροῦ, ὃν δημητριεῖται ὁ κ. Ηαντελάχης!), ἡ α', ἡ ζ' καὶ ἡ η' ὥδη τοῦ τριψδίου τῆς μεγάλης Λευτέρας κατ.). Ανάγκη δ' ήτο νά δηλώσῃ ὁ κ. Παντ., ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἀτελεῖς κανόνες ἔχοντες μόνον 3 ἡ 4 ὥδαις (τριψδία, τετραψδία), ἐνιστέ δὲ καὶ πόνον 2 (διωρδία).

Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ σελίδῃ παρέβλεπτον δὲ καὶ οὐγραφεῖς νάρ μημασεύση πρὸς τοὺς ἄλλους λειτουργικοὺς βιβλίους καὶ τὸ Εὐχολόγιον.

Ἐν σ. 13 γράφει ὁ κ. Παντ., ὅτι τὸ Θεοτοκίῳ περισσεῖ κατόντας εἰς τὴν Θεοτόκου εἰκόνα καὶ δύο μελεθῶν, διότι τόσους ἀναγράφει ἐν τῷ προλόγῳ ὁ ἔκδοτης τοῦ Θεοτοκαρίου. Αληθῶς δ' ὅμως οἱ μελεθοὶ εἰναι εἰκόνη καὶ τροπῆς προστιθεμένουν καὶ τοῦ μεντοῦ Αρσενίου (σ. 63).

Τούς μέχρι της θ' ὁδῆς τροπάρια καθ' εἰρημοὺς τῆς Κασίας είνει μεταγενέστερος ἡ τοῦ ἀριστον σύγχρονος τῇ ποιητρίᾳ ταύτη, ἐν φ., καθὼς γράφει ὁ κ. συγγραφεὺς ἐν σ. 6, ὃ μὲν Κοσμᾶς ἔχειστον ήδη ἐπισκόπος Μαῖουμᾶ τῷ 743 ἦται, ἡ δὲ Κασία ἔγεννήθη περὶ τὸ 810 ἑτος! Πρὸς τοῦτο νῦν παριτηδῶ, ὅτι ἴσως ἐκ παραδοξοῦς ἡ ἀπατηθεὶς υπὸ τοῦ κ. Ηγγραφάτου ἔγραψεν ο. κ. Παντ., ὅτι ὁ πανών εὑρίσται μετὰ ἀκροστιχίδος «ποίημα Μάρκου» καὶ «Κοσμᾶ μοναχοῦ», ἀντὶ τα γωνίῃς «μετ' ἐπιγραφῆς», διόπ ἡ ἀκροστιχίς του ὄντου κανόνος, ὡς ἔχει αὐτὴν καὶ ὁ κ. συγγραφεὺς ἐν σ. 77, είνει «καὶ σῆμα» δὲ Σάββατον μελτῷ μέγα». Τῆς δ' ἀκροστιχίδος ταύτης τὸ μὲν «Σάββατον μελτῷ μέγα» είνει ἡ ἀκροστιχίς τοῦ τετραφρύδιου τοῦ Κοσμᾶ μετὰ τῶν εἰρημάτων τῆς ζ. ὁδῆς (συνεσχέτη) τὸ δὲ «καὶ σῆμαρον δ.» είνει ἡ ἀκροστιχίς τοῦ Μάρκου μάνιν τῶν τροπαρίων τῶν τεσσάρων πρώτων ὁδῶν ἵτεν ὥδε εἰρημάτ. Ἐν τῷ κώδικι 609 τῆς Εὐθ. Βιβλιούμητης φέρεται: «ὅ κανόν. οὐκ ἡ ἀριστηγίς: καὶ σῆμαρον δέ... ποίημα Μάρκου μοναχοῦ», ἔτσιτα δὲ «τὸ τετραφρύδιον τοῦ μοναχοῦ Κοσμᾶ, οὐκ ἡ ἀριστηγίς: Σάββατον μελτῷ μέγα». Ἐν δὲ τῷ κώδικι 614 τῆς Εὐθ. Βιβλ. ἀπαντικά ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης ὁδῆς μέχρι τῆς ἑταῖς ἀριστηγίς αὐτῆς καὶ σῆμερον δέ: ποίημα Μάρκου μοναχοῦ ἐπισκόπου Ἰδροῦντος (Ὑδροῦντος) κτλ.». Κάπιστ' ἔχουντι ταῦτα ἐν τῷ τριῳδῳ τῷ ἐκδοθέντῳ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ἐπισκόπου Ιω. Μιχτίνου, διδεν ἀταλαυτῶντας παρελαύνειν ὁ κ. Παντ. «Ἐστι δέ οὗτος ὁ κανόν, η μὲν α', γ., δ' καὶ σ' ὁδὴ ποίημα Μάρκου μοναχοῦ ἐπισκόπου Ἰδροῦντος (sic). η δὲ ζ. ξ., η καὶ θ. ὁδὴ Κοσμᾶ τοῦ Ἀροτοκίτου» οἱ δὲ εἰρημοὶ εἰσὶ ποίημα γυναικίς τινος Κασσίας, «Οἶος δέ ὁ κανόν φέρει ἀκροστιχίδα ἵτεν τῶν εἰρημάτων: Καὶ σῆμαρον δὲ Σάββατον μελτῷ μέγα».

ZHTHMATA

Η ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΗ ΨΑΛΜΩΔΙΑ

Είναι γνωσταὶ αἱ προσπάθειαι τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐπαναφορὰν εἰς τοὺς ναοὺς αὐτῆς τῆς Γρηγοριανῆς φαλμψίας. Ή οὐχίκλιος μελισταὶ ἐκείνη τοῦ 1904 ἔτους, δι' οὓς ὁ τότε Πάπας διὰ σοδαρωτάτων ἐπιχειρημάτων κατέστικαὶ τὴν ὑπεισαχθεῖσαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν θεατρικὴν μουσικὴν, ἀδημοσιεύθη ἐν εἰρυτάτῃ περιλήψει ἐν τινι τῶν προηγουμένων ςτῶν τῆς «Νέας Φόρμιγγος». Καὶ κατεδί-
αζεν ή ἐγκύκλιος ἐκείνη μουσικὴν οὐχὶ τῶν τριδῶν καὶ τῶν καταγγίσων, οὐχὲ εἰνε η παραμήνην καλουμένη τετράφωνος, ἀλλὰ συνθέσεις κκλησιαστικᾶς ἔξοχων συνθετῶν, μὴ φεισθεῖσα ὃδ' αὐτῶν τῶν τοῦ Μπάχ. "Ἐκτοτε ἴσρύιησαν ολλαχοῦ μουσικαὶ σχολαὶ (Scholae Cantorum) πρὸς διδασκαλίαν καὶ καὶ λιέργειαν τῆς ρχαὶς Γρηγοριανῆς μουσικῆς, ὅπως οὕτω καστῇ δυνατῇ η ἐν πάσῃ τῇ ἀρχαιοπρεπεῖ αὐτῆς αἴγαγ καὶ σοδαρότητι ἐπαναρρόᾳ εἰς τοὺς κοὺς τῆς ἐν λόγῳ μουσικῆς. Πόσον ἐπέτυχον ὄνται αἱ προσπάθειαι τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, ἀπόδειξε μία εἰνε καὶ η ἔξης. "Ἐν τισι Ἀν έν Μονάχῳ ἐκκλησιῶν ψάλλονται ἐντοτε αἱ τινες μελιφδῖαι τῆς Γρηγοριανῆς φαλμψίας ἢ συνοδίᾳ τοῦ δργάνου. "Αλλ" ἐν τῇ ἀνακτορικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀγίων Πάντων κατηργήθη τελείως γεωτέρα μουσική, κατεβιβάσθησαν οἱ χοροὶ τὸς τῆς θωλέας καὶ ἐσίγησε τὸ δργανον. "Ακοσα η λειτουργία φάλλεται διὰ τῆς μονοφώνου Γρηγοριανῆς φαλμψίας καὶ ὑπὸ δύο χορῶν, δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ, εἰς ὃν λαμβάνουσι ρος μέρος περὶ τοὺς τριάκοντα φάλτας, συμ-
λλόντων καὶ μικρῶν παλδῶν. Οὐδὲ εἰς πλέον σμικρὸς φθόγγος ἀκούεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν γίων Πάντων, τὸ δὲ συρρέον πυκνὸν ἐκκλησικοῦ μετὰ διθείας κατανύξεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀκούει τὴν τελείως μονόφωνον καὶ ἡηρίαν γηγοριανὴν γραμμήν, ητις ἐν πολλοῖς ὑπομι-
σκει ἥχους καὶ μελιφδῖας τῆς ἡμετέρας ἐκκλησικῆς, ἀφ' οὐ ἐκ ταύτης ἔχει τὴν ἀρχήν. "Ακόμη καὶ ἀργά, ἀργότατα ἀκούονται μέχωρίς μηδεὶς νὰ ἀσχάλλῃ καὶ νὰ ἀδημονῇ τούτῳ, μηδὲ νὰ διαμαρτύρηται διὰ τὴν
ραδόσσεως θεωροῦται φῶς ἀπόδουσαν πρὸς τὴν ὑφιλήν, ης ἐτυχον, ἀνατροφὴν (!) τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐμμονήν, καὶ διὰ μέσων ἐκτρόπων προσπαθοῦσι νὰ παρουσιάσωσιν ὡς μουσικὴν τῆς Ἐκκλησίας οὐχὶ πλέον δ τι η Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀποδιώκει ἐκ τῶν οἰκων τῆς προτευχῆς τῆς, ἀλλὰ τὰ νούμερα τῆς πορνικῆς μουσικῆς τῶν μαλλον ἀνηθίκων ἐπιθεωρήτεων. Οὐκ ἀντίθεσις! Πότη κατάπτωσις !!

ΑΠΟΤΥΧΟΥΣΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ

Γράφομεν ἀλλαχοῦ περὶ τεσσάρων δργάνων διὰ μικροτέρων τοῦ ἡμιτονοῦ διαστήματον, τὰ διότι εὑρίσκονται κατατεθειμένα ἐν τῷ Γερμανικῷ Μουσείῳ τῶν ἐφευρέσεων (Deutsches Museum) ἐν Μονάχῳ. Τὰ δργανα ταῦτα κείνται μαρτύρια σοδρες, προσπάθειας πρὸς ἐξεύρεσιν μέσου δι' οὐ ν' ἀποδίδωνται μικρότερα διαστήματα ἐκείνων, τὰ διότια μεταχειρίζεται η Εὐρωπαϊκή μουσική καὶ ἀποδίδει η χονδροειδής διαιρεσίς τοῦ κλειδοκυμάλου. "Αν αἱ προσπάθειαι αὐταις ἀπέτυχον, τοῦτο ποσῶς δὲν μειον τὴν σημασίαν, ην ἔχουσι καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ἐπινοητῶν δργάνων τούτων. Καὶ δὲν ητο δυνατὸν αἱ προσπάθειαι αὐταις νὰ μὴ ἀποτύχωσιν, ἀφ' οὐ οἱ ἐπινοηται τῶν μικροτέρων τούτων διαιρέσεων ἀπλῶς καὶ μόνον γεωτερισμοὺς διαιρέσεων μικρῶν καὶ διαχρόου χρήσεως δργάνων ἡθέλησαν νὰ παρουσιάσωσιν. Διότι ποιαν μουσικὴν μεταχειρίζομένην τοιαύτας διαιρέσεις εἶχον νὰ ἐφαρμόσωσιν ἐπ' αὐτῶν; "Η καὶ ἀν εἰχον αιφνης μουσικὴν τοιαύτην, ποιας ἰδιοτροπίας η ποιους ἵδιαιτέρους αὐτῆς νόμους καὶ ἰδιαιτέρα ἰδιώματα ητο δυνατὸν ν' ἀποδώσωσιν; "Ιδοὺ δ λόγος, δι' οὐ κοινῶς πλέον διμολογεῖται, διτι τὸ κατατκευαζόμενον ηδη δργανον τῆς Ἐλληνικῆς μουσικῆς θε ζήσηγ καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ, καθότου οὐ μόνον αἱ διαιρέσεις του ἐκπροσωποῦται ζωτανήν αιωνόδιον παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ δισγερὲς καπως τοῦ χειρισμοῦ του θὰ ἔναπληροι τὸ αὐτόματον μηχάνημα τῆς δργανόλας, δι' οὐ θὰ ἀκούηται πιστῶς καὶ ἀκριθῶς η Ἐλληνικὴ μουσική, παρόλεσσοις.

ούτος ὁ λόγος· οὐτε γὰρ τοῖς τῶν εἰρημῶν στοιχείοις εἰς τὴν ἀκροστιχίδα χρᾶται ὁ Μάρκος,
κτλ.». Λέγει δὲ καὶ Λέων ὁ Γραμματικὸς (σ.
276 Βοην.) «μετὰ δέ τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μᾶρκος
ὁ φιλοσοφώτατος οἰκουνόμος τῆς αὐτῆς ἐκ-
κλησίας, δις ἣν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου Σαβ-
βάτου τετραάρδιον τοῦ κυρίου Κοσμᾶ ἤτε»
καὶ Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος «ῶσπερ δὲ καὶ
ὁ θεῖος Κοσμᾶς ἐν τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ τέ-
θεικε τετραάρδιον ἔκεισε πεποιηκώς, καὶν ἐσύ-
στερον διοφήτατος βασιλεὺς Λέων κελεύσας
εἰς τέλειον κανόνα διὰ τοῦ ἐπισκόπου Ὑδροῦν-
τος τοῦ μοναχοῦ Μάρκου εἰργάσατο». (Ἴδ.
καὶ Δουκαγγίου Γλωσσ. λ. τετραάρδιον καὶ
τριάρδιον).

Αλλαχοῦ δὲ καὶ Παντ. νομίζει τὸν Κοσμᾶν ποιητὴν τοῦ ὄλου κανόνος. Ἐλέγχων τὸν καὶ Σωτηριώδην γράφαντα ἐν τῷ β' τροπαρίῳ τῆς γ' ψῆφης τοῦ περὶ οὐδὲ λόγος κανόνος «ἡπλωσας τὰς ἀγκάλας» παρατηρεῖ, ὅτι ή δρυθή γραφή εἰναι «ἡπλωσας τὰς παλάμας» καὶ ἐπιφέρει τάδε «ὅτι δὲ ή γνησία γραφή εἰναι αὕτη δεικνύει αὐτὸς οὗτος δὲ Κοσμᾶς κτλ.» (Ἀθηνᾶ τόμ. Α', σ. 154). Καὶ ἵνα μηδεμίᾳ ὑπάρξῃ ἀμφιβούλα, λέγει (αὐτ. σ. 155) καὶ «ὅτι δὲ τὸ παλάμας μετεχειούσθη κατὰ συνεκδοχὴν ἀντὶ τοῦ κείρας, μαρτυρεῖ πάλιν δὲ αὐτὸς Κοσμᾶς λέγων ἐν τῷ β' τροπαρίῳ τῆς γ' ψῆφης τοῦ εἰρημένου κανόνος (δηλ. τοῦ εἰς τὴν ὑψωσιν τοῦ σπαυροῦ) κτλ.». Άλλα τὸ β' τροπάριον τῆς γ' ψῆφης τοῦ κανόνος τῷ μεγ. Σαββάτῳ ἐποίησεν δὲ Μᾶρκος καὶ οὐντὶ δὲ Κοσμᾶς.

“Ηδη δέ ποιοῦμαι παρατηρήσεις τινὰς εἰς τὰ κείμενα τῶν δημοσιευμένων ὑπὸ τεῦ κ. Παντελάκη ποιημάτων. Ἐν τῷ κανόνι τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα φθ. γ' ροπ. α' ἔξεδουκεν «ἔօρταζέτω δὲ πᾶσα κτίσις |τὴν ἔγεσιν Χριστοῦ,| ἐν φ στερεούμεθα».

επί μίαν καὶ ήμίσειαν ώραν παράτασιν τῆς ἀκολουθίας. Καὶ ἐν τούτοις οἱ παρ' ἡμῖν Ζωτίοι πάσης ἀρχαίας ἔθνικής καὶ ἐκκλησιαστικής παραδόσεως θεωροῦντιν ὡς ἀπόδουσαν πρὸς τὴν ὑψηλήν, ἥς ἔτυχον, ἀνατροφὴν (!) τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐμμονήν, καὶ διὰ μέσων ἐκτρόπων προσπαθοῦσι νὰ παρουσιάσωσιν ὡς μουσικήν τῆς 'Ἐκκλησίας οὐχὶ πλέον δὲ τι ἡ Διτική' Ἐκκλησία ἀποδιώκει ἐκ τῶν οἰκων τῆς προτευχῆς της, ἀλλὰ τὰ νούμερα τῆς πορνικῆς μουσικῆς τῶν μᾶλλον ἀνηθίκων ἐπιθεωρήσεων. Οὕτως ἀντίθεσις! Πότε κατάπτωσις !!

ΑΙΓΑΙΟΤΥΧΟΥΣΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ

Γράφομεν ἀλλαχοῦ περὶ τεσσάρων δργάνων
διὰ μικροτέρων τοῦ ὑμετονίου διαστημάτων, τὰ
ὅποια εύρεσκονται κατατεθειμένα ἐν τῷ Γερμα-
νικῷ Μουσεῖῳ τῶν ἐφευρέσεων (Deutsches Mu-
seum) ἐν Μονάχῳ. Τὰ δργανα ταῦτα κείνται μαρ-
τύρια σοβχρᾶς προσπάθειας πρὸς ἔξεύρεσιν μέσου
δι' οὗ ἡ ἀποδίδωνται μικρότερα διαστήματα
ἐκείνων, τὰ ὅποια μεταχειρίζεται ἡ Εὐρωπαϊκὴ
μουσικὴ καὶ ἀποδίδει ἡ χονδροειδῆς διατρεσίς τοῦ κλειδοκυμβάλου. "Ἄν αἱ προσπάθειαι αὗται
ἀπέτυχον, τοῦτο ποσῶς δὲν μειού τὴν σημασίαν,
ἢν ἔχουσι καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ἐπινοητῶν
τῶν δργάνων τούτων. Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν
αἱ προσπάθειαι αὗται νὰ μὴ ἀποτύχωσιν, ἀφ' εὑ-
οὶ ἐπινοηταὶ τῶν μικροτέρων τούτων διαιρέ-
σεων ἀπλῶς καὶ μόνον νεωτερισμοὺς διαιρέσεων
μικρῶν καὶ διεκτόρου χρήσεως δργάνων γίθελη-
σαν νὰ παρουσιάσωσιν. Διότι ποίαν μουσικὴν
μεταχειρίζομένην τοιαύτας διαιρέσεις εἶχον νὰ
ἐφαρμόσωσιν ἐπ' αὐτῶν; "Η καὶ ἄν εἰχον αἱ
μουσικὴν τοιαύτην, ποίας ἰδιοτροπίας ἡ
ποίους λίτιαιτέρους αὐτῆς νόμους καὶ λίτιαιτέρα
λιτώματα ἦτο δυνατὸν ν' ἀποδώσωσιν; "Ιδοὺ δὲ
λόγος, δι' ὃν κοινῶς πλέον δύσκολογείται, διει τὸ
κατατκευαζόμενον ἥδη δργανον τῆς Ἑλληνικῆς
μουσικῆς θέτηση καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ, καθότου
οὐ μόνον αἱ διαιρέσεις του ἀκτροσωποῦται λιω-
τανήν αἰωνόδιον παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ δυτικε-
ρὲς κάπως τοῦ χειρισμοῦ του ήτα ἀναπληροῖ τὸ
αὐτόματον μηχανῆμα τῆς δργανόλας, δι' οὗ ήτα
ἀκούηται πιστῶς καὶ ἀκριβῶς ἡ Ἑλληνικὴ μου-
σικὴ, πορόλεσσις.

ἀλλ' ὁρθοτέρα· ίνε δι γραφὴ ἐνίων κωδίκων,
ἥν ἔχει καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ Migne (Patr. gr.
τόμ. 96, σ. 840 D), «ἐν φίλοτεραις» ή κτί-
σις δηλονότι. Ταύτην τὴν γραφὴν ἔχει καὶ ὁ
κωδικὲς 611 τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης, ἀ.λ. ἐν τῷ
κωδικὶ 614 ἀπαντᾷ «ἐν φίλοτεραις». Καὶ δε-
δ' ἔχει τὸ «ἐν φίλοτεραις» ἐν τῷ τέλει τοῦ
εἰρημοῦ τῆς αὐτῆς φιλῆς, οὐδὲ διχῇ «δεῦτε πόρα
πίουμεν καινόν».

Ἐν τῷ κανόνι τοῦ Κοσμᾶ εἰς τὴν τοῦ Χρι-
στοῦ γέννησιν ἐξέδωκεν δὲ καὶ Πατέρα τὸν
πάροιον τῆς δὲ ὥδης ὥδε :

"Ον πάλαι προεῖπεν Ἰακὼβ
ἐθνῶν ἀπεκδοχήν, Χριστέ,
φυλῆς Ἰούδα ἐξανέτειλας
καὶ δύναμιν Δαμασκοῦ
Σαμαρείας τε σκῆλα
ἥλθες προσομεύσον, πλάγην τρέπων
εἰς πίστιν θεοτιροπῆ·
δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Migne φέρεται «ἱλασμοὶ προνομεύσας», ἣν γραφῆν ἔχουσιν ἄλλοι τε κώδικες καὶ ὁ κῶδ. 611 τῆς Ἐθν. Βιβλ. καὶ ἣν εἶχε πρὸ διφθαλμῶν καὶ Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος λέγων «τὴν δύναμιν γὰρ τῆς ἀμαρτητικῆς Δαμασκοῦ καὶ τὰ τῆς Σαμαρείας σκῦλα ἥλθες προνομεύσας καὶ ἀνδραποδισάμενος». Καὶ τὸ χωρέον τοῦ Ἡσαΐου η', 4 «πρὶν οὐ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ή μητέρα λήψεται δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας» ὑπὲρ τοῦ ἀριστού προνομεύσας συνηγορεῖ. Τὸ δὲ νόημα εἰνε : ὁ Χριστὸς εὐθὺς ὃς ἥλθεν εἰς τὴν γῆν, νήπιον ἔτι ἀγνοοῦν νὰ καλῇ πατέρα ή μητέρα, δικοπασε δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ σκῦλα Σαμαρείας. Μηδεὶς δὲ νομίσῃ, ὅτι ὁ μέλλων λήψεται ἐν τῇ ὁήσει τοῦ Ἡσαΐου δεικνύει, ὅτι καὶ ὁ μέλλων προνομεύσων παρὰ τῷ Κοσμῷ ἔχει δοθῶς, διότι ὁ μὲν Ἡσαῖας προφητεύει, ὅτι τὸ μέλλον νὰ γεννηθῇ

παιδίον θὰ ἀρπάσῃ τὴν δύναμιν τῆς Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα τῆς Σαμαρέτας, δὲ δὲ Κοσμᾶς ὑπολαμβάνει, ὅτι δὲ Χριστὸς ἡμα γεννηθεῖς προενόμευσεν αὐτά. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κ. Παντελάκης ἐφιηνεύων τὸ χωρίον γράφει (σ. 119) «προνομεύσων (προνομῇ)» διαρράσων αλζμαλωτίων (sic)· τίνι δὲ τρόπῳ ἔγεν. τοῦ ἡ αλζμαλωσίᾳ αὕτη, λέγει κατωτέρῳ δὲ ποιητής διὰ τῆς τροπικῆς μετοχῆς τόπων τὴν πλάνην ... εἰς πίστιν θεοτεροπῆ». Ἀκού δηλονότι ἐφιηνεύει δὲ κ. συγγραφεὺς τὸν ἀδριστὸν προ-ρομεύσας, ὥσπερ καὶ Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος δὲ λέγων «δὲ θαυμάσιος μουσουργός . . . προσ-τίθησι καὶ τὸν τρόπον τῆς προνομεύσεως λέ-γων, διτὶ οὕτω πως προενόμευσας ὡς τὴν πλά-νην τρέπειν εἰς τὴν θεοτεροπῆ πίστιν». Ο δὲ Κύριλλος ἐξηγούμενος τὸ χωρίον τοῦ Ἡσαΐου γράφει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τάχε «ὅτι δὲ ἐσκύλευσεν δὲ Χριστὸς τὸν Σατανᾶν γιγενη-μένος εὖθε, ἀταλαίπωρον ἰδεῖν» γράφει γὰρ δὲ Ματθαῖος «τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος . . . ἴδοὺ Μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο καὶ τὰ λοιπὰ...» δρᾶτ, ὅπως ἐσκύλευσε τὸν Σατανᾶν καὶ προενόμευσεν δξέωτ». Τούναντίον δὲ ἐν τῷ α' τροπαρίῳ τῆς ή' φθῆς ἐξέδωκεν δὲ κ. Παντ. «δωροφόρους πέμπει δὲ Μάγους παῖδα; Ιὴν τοῦ Λαυτίδη θεοδόχον θυγατέρα λιτανεύον-τας», εἰ καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ Migne ἔχει τὴν γιαφῆν λιτανεύσαντας καὶ ταύτην εἰχε πρὸ διφθαλιῶν καὶ δὲ Πρόδρομος. Νομίζω δὲ ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ δὲ Κοσμᾶς ἐγραψε «Μάγων παῖδας» καὶ οὐχὶ «Μάγους παῖδας». Μάγων παῖδες είναι οἱ Μάγοι, οἵτινες ἀντιδιαστέλλονται πρὸς τοὺς «παῖδας Λαυτίδ», λέγει δὲ δὲ ποιητής, διτὶ ἡ θυγάτηρ Βαβύλωνος ἔλειπεν αὐτῇ ἐκ Σιών δο-ρικτήτους παῖδας Λαυτίδ, τουτέστιν Ἰσραηλίτας, πέμπει δὲ νῦν Μάγων παῖδας, Μάγους δηλονότι, λιτανεύσοντας τὴν θεοδόχον θυγατέρα τοῦ Λαυτίδ. Λέγονται δὲ Μάγων παῖδες οἱ Μάγοι ὥσπερ παῖδες λιτρῶν καὶ παῖδες Ἀσκληπιαδῶν οἱ λιτροί, παῖδες φιλοσόφων οἱ φιλόσοφοι κτλ.

Ἐν τῷ γ' ἡρωπαρίῳ τῆς ε' φᾶλης τοῦ ζανδόνος τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἐξέδωκεν ὁ κ. ουγγραφεὺς «ἀφυπνώσας· νεκροφυῶς ὑπνον φυσᾶσιν καὶ ζωὴν ἐγείρας | ἐξ ὑπνου καὶ τῆς φθορᾶς| ως παντοδύναμος», ως εἰνε ἡ συνήθης γραφὴ ἐν τοῖς ἐντύποις τριῳδίοις. Ἀλλὰ Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος ἀνέγνω «ἐξ ὑπνου καὶ τῆς σαρκὸς» καὶ ἐρμηνεύει «ὅτι ἐκ τοῦ ὑπνου καὶ τῆς οἰκείας σαρκὸς ζωὴν καὶ οὐτος ἡγειρε κοσμικήν». Ταύτην δὲ τὴν γραφὴν ἔχουσι καὶ οἱ κώδικες 609, 610 καὶ 614 τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης. Προθ. τὸ ἐξαποστειλάριον τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα «σαρκὶ ὑπνώσας ως θυητὸς ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος» καὶ ἐγκώμιον τοῦ ἐπιταφίου θυητοῦ ἀπαντῶν ἐν τῷ κώδικι 611 τῆς Ἐθν. Βιβλ. φύλ. 264 β' «ἔξοδίους ὕμνους | τῷ Σωτῆρι Χριστῷ οἱ πιστοὶ εὐσεβοφρόνως προσοίσομεν» ἀφυπνοῖ γάρ ξενοτρόπως τῇ σαρκὶ καὶ τὸ ἐν τοῖς ἐντύποις τριῳδίοις ἐγκώμιον «ῶστεο | ἔσιν. Σῶτεο | ἀφυπνώσας σαρκί».

Ἐν δὲ τῷ γ' τροπαρίῳ τῆς Σ' φδῆς ἐξέδωκε «καὶ ἐκήρυξας τοῖς ἀπ' αἰώνων | ἐκεῖ καθεύδουσι λύτρωσιν ἀφευδῆ». Ἡ συνήθης γραφὴ εἶναι ἀπ' αἰώνος, ἢν γινώσκει καὶ ὁ Πρόδρομος, οὐδεμία δ' ἀνάγκη εἶναι γὰρ μεταβλήθη δινικὸς ἀριθμὸς εἰς πληθυντικόν. Ἔτι δὲ παρατηρῶ, ὅτι ὁ κῶδις 610 τῆς Ἐθν. Βιβλ. ἔχει τὴν γραφὴν «ἐν γῇ καθεύδουσιν», ἢν ἵσως ἀνέγνω καὶ ὁ Πρόδρομος λέγων «τοῖς ἀπ' αἰώνος νεκροῖς καὶ ὑπὸ γῆς καθεύδουσιν». Αὗτ. ἐξέδωκε προσέτι «σὺ γάρ τεθεὶς ἐν τάφῳ | κραταὶ, ζωαρχικῇ παλάμῃ | τὰ τοῦ θανάτου κλείθρα διεσπάραξας», ἀντὶ τοῦ «κραταὶ ζωαρχικῇ παλάμῃ», ὅπερ καὶ ὁ Πρόδρομος ἀνέγνω λέγων «τῇ κραταὶ σου ζωαπαρδύῳ παλάμῃ» καὶ πολλοὶ κωδικες ἔχουσι. Προβ. τὸν κανόνα εἰς τὴν Θεοτόκον, διὸ ἐξέδωκα ἐν τῇ «Νέᾳ Φόρμιγγι» ἔτ. Α', τευχ. β', σ. 7, στήχ. 262 (φδ. θ', τροπ. δ') «παλάμῃ καὶ χειρὶ σου τῇ κραταὶ» καὶ τὸν εἰρμὸν τῆς α' φδῆς τοῦ ἀναστασιμού κανόνος τοῦ α' ἵχου τῆς Ὀκτωήχου «Σοῦ ἡ τροπαῖοῦχος δεξιά | . . . αὕτη γ' ρ ἀθάνατε | ὡς πανθενῆς | ὑπεναντίους ἐθραυσε» καὶ κανόν. σταυροαναστ. δ' ἵχου φδ. θ', τροπ. γ' «τῇ συμπαθεοτάτῃ δὲ | καὶ κραταὶ σου χειρὶ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΠΕΝΤΑΣΗΜΟΙ ΡΥΘΜΟΙ

ΕΙΣ ΤΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ

ΑΤΑΜΗΤΗΣ

“Η μελέτη τῶν δημωδῶν ἀσμάτων τῶν περιόδων λαῶν καὶ δῆ καὶ τῶν Βουλγαρικῶν πολλὰ θὰ διδίξῃ τοὺς ἐκ τῶν ήμετέρων ξενομανεῖς καὶ ξενόλατρας μουσικούς, τοὺς περὶ τὰ μηδαμινὰ δισχολομένους μουσικολόγους, τοὺς παρονταζομένους δὲ ἔλειποντα παρασίτα τῆς Εὐθωταϊκῆς μουσικῆς μελοποιούς ήμων. Η τῶν ἀσμάτων τούτων μελέτη παρουσιάσει τὴν ἀργαλαν καὶ μεσαιωνικὴν Ἑλληνικὴν μουσικὴν ἐπιβλήθεισαν εἰς πάντα τὰ περίοικα ἔθνη, διότι ἡτο τελίως ἐπιστημονικῶς κατηριμένη καὶ σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν χρόνων, ἐνῷ οἱ νέοι Ἑλληνες ενδόντες τελέαν μου-

σικὴν δὲν ἡδυνήθησαν νὰ τὴν ἀναπτύξωσιν δέξιος αὐτῆς καὶ τοῦ ἔθνους, οὔτω δὲ βλέπομεν σήμερον διωκομένην τὴν Ἑλληνικὴν μουσικὴν ὑπὸ πάντων τῶν γειτόνων ἔθνων καὶ ἀντικαθιστώμενην ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς ἢ τῆς Ἰταλικῆς μουσικῆς.

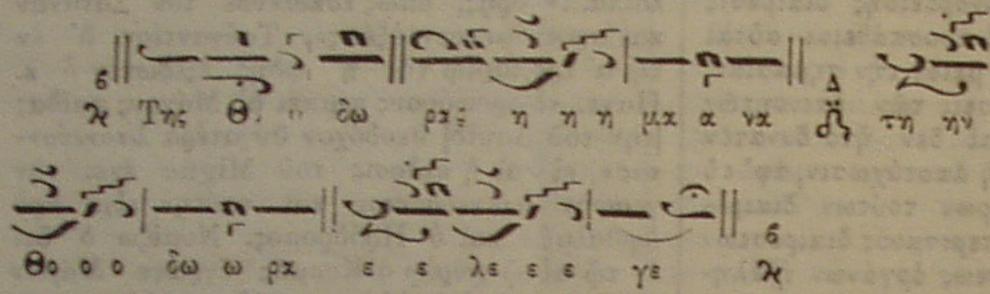
Η δημοσίευσις δημωδῶν τινων ἀσμάτων τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ ἐλπίζω ὅτι θὰ πείσῃ πάντας περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπὸ ἐμοῦ λεγομένων. Ινα δὲ μηδὲ ἡ ἐλαχίστη ὑπάρξῃ ὑπόνοια, ὅτι τὰ δημοσίευθσάμενα δὲν εἰνε γεγραμμένα πιστῶς, δὲν θὰ δημοσιεύσω ἐκ τῆς ἔμης συλλογῆς, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν δια-

πρεπῶν Βουλγάρων πουσικολόγων καὶ μελοποιῶν κ. κ. λόγοι Χριστοφ καὶ Δ. Πότζεφ. Ἀρχὴν δὲ κάμινο ἀπὸ τὸν εἰς πεντάσημον ὄνθμον, διότι εὐρόν πάντα εἰς τὰς προσείρους σημειώσεις μον μεταπεφρασμένα καὶ μεταγεγραμμένα εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν γραφήν, ἐπιφύλασσομαι δὲ νὰ δημοσιεύσω κατόπιν τὰς κατὰ πάντας τοὺς Ἑλληνικοὺς ὄνθμοὺς ἐν ταῖς ὁρθείσαις συλλογαῖς εὐρισκομένας Βουλγαρικὰς δημωδεῖς μελῳδίας, δι' ὃν θὰ φανῇ ἡ δοπῆ, ἣν ἔσχε πρὸς αἰώνων τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐπὶ τὸν Βουλγαρικὸν λαόν.

ΑΚΡΙΤΑΣ ΑΔΑΜ

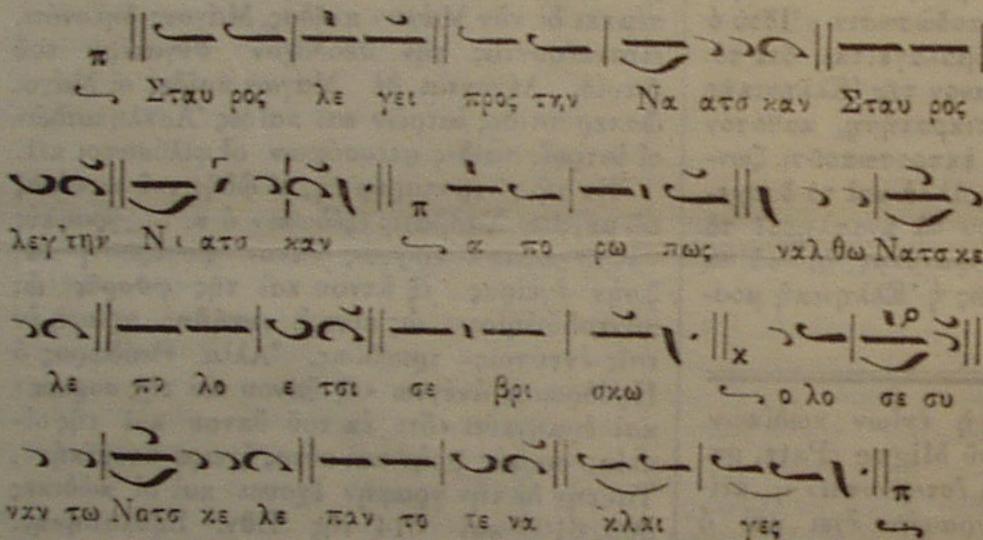
Ἐκ τῆς συλλογῆς Δ. Πότζεφ.

Ἡρος Δ ζου. Ρυθμὸς δημαρχος. Παίσιον Β'. (1)

Ἐκ τῆς αὐτῆς συλλογῆς.

Ἡρος Δ ζου. Ρυθμὸς δημαρχος παίσιον δ'.

(1) Εἰς παίσια α' δημησίευσα ἐν τῷ τεύχῳ 8-9 τοῦ Α' έτους τῆς Νέας Φόρμιγξ.

δυνάμωσον τὸν σταυροφόρον ἀναταν καὶ αὐτ. τροπ. β' «τῇ πανακεστάτῃ δε χειρὶ τὸν πλοῦτον τούτου διηρτασίας» καὶ κανόνα ἀναστάτ. τοῦ αὐτοῦ ἥχου φδ. Γ', τροπ. α' «τὸν Ἀδάμ ἀγιτήσιον παλάμη ἀνέστησα».

Ἐν τῷ εἰρμῷ καὶ τοῖς τροπαρίοις; τῆς η' φδῆς ἔξεδωκεν δ. κ. Παντ. κατὰ τὴν συνήθη τῶν ἐντύπων τριωδίων γραφήν «οὐν παῖδες εὐλογεῖτε, | ιερεῖς ἀγυμνεῖτε | λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας», μη παρατηρήσας διηγήσης ἔχει τὴν εἰρμήν τοῦ τροπαρίου τοῦ τριωδίου καὶ τὸν τροπαρίον. Άλλα Θεόδωρος δ' Πρόδρομος ἀνέγνω ἐν μὲν τῷ εἰρμῷ καὶ τῷ α' καὶ τῷ γ' τροπαρίῳ «οὐν παῖδες εὐλογεῖτε, | ιερεῖς ἀγυμνεῖτε | λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας», ἐν δὲ τῷ β' τροπαρίῳ «αἰτεῖται καὶ κηδεύει κραυγάζων» | οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ιερεῖς ἀγυμνεῖτε | καὶ ὑπερυψοῦτε Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας». Τὴν γραφήν δὲ ταῦτην ἔχει ἐν τῷ β' τροπαρίῳ καὶ Νικόδημος δ' Ἀγιορείτης ἐν τῷ Εορτοδορού, μόνον δ' ἀντὶ τοῦ «καὶ ὑπερυψοῦτε» ἔχει «λαὸς ὑπερυψοῦτε». Προβ. καὶ καν. σταυροαγ. Οκτ. ἥχου πλαγ. β'. φδ. η', τροπ. α' «καὶ πάντας διεγέλαι πραγμάτειν» | οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ιερεῖς ἀγυμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | κτλ.» καὶ τὴν η' φδῆν τοῦ ἀναστ. κανόνος τοῦ πλ. δ' ἥχου τῆς Οκτωήχου. Άλλα θὰ εἴπῃ τις ίσως, διτιάλιον ἔχει η γραφή καὶ παρὰ τῷ Κοσμᾶ «λαὸς ὑπερυψοῦτε» καὶ «λαὸς ὑπερυψοῦτε»,

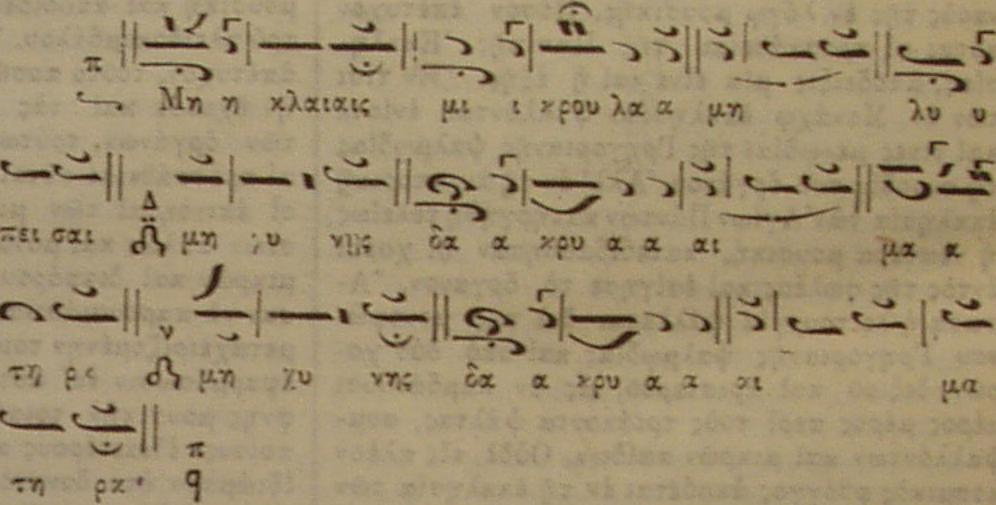
ἔχων πρὸ διφθαλμῶν τὴν ἔρμηνειαν τοῦ Ζωναρᾶ τῆς η' φδῆς τοῦ ἀναστασίμου κανόνος τοῦ πλ. δ' ἥχου. Περὶ τούτου μὲν δὲν ἀντιλέγω, παρατηρῶ δ' δύμας ὅτι η συνήθης γραφή, ἣν προέκρινεν δ. κ. Παντ., μάχεται τῇ συντάξει τῶν τροπαρίων. Ιστέον δ' ὅτι ἔν τοι κώδιξιν ἀπαντᾷ «καὶ δοξολογοῦσιν» ἀντὶ τοῦ «καὶ ὑπερυψοῦσιν», καὶ ταῦτην τὴν γραφήν ἔχει ἡ ἔνδοσις τοῦ Migne.

Ἐν τῷ β' τροπαρίῳ τῆς η' φδῆς ἔξεδωκεν δ. κ. συγγραφεῖς κατὰ τὴν συνήθη τῶν ἐντύπων τριωδίων γραφήν «τοὺς ἔχθρους ἐν σταυρῷ πατάξας δὲς Θεός». Άλλ' ἀπαντᾷ καὶ γραφή «πατήσας δὲς Θεός» (κῶδ. 610 καὶ 614 τῆς Εθν. Βιβλ.), ἣν καὶ δ' Πρόδρομος μηνημονεύει ἐν τῇ ἔξηγήσει. Προβ. ἐν τῷ «Χριστὸς ἀνέστη» τῷ «θανάτῳ θάνατον πατήσας» καὶ τῷ «ἀναστάσιμον ἀπολυτίκιον τοῦ γ' ἥχου ἐπάτησε τὸ θανάτῳ τὸν θάνατον» καὶ κανόν. σταυροαγ. α' ἥχου, φδ. Γ', τροπ. γ' «καὶ πεπάνηται δ' ἔχεις προφανῶς».

Πρὸς τούτοις δ' ἔχω νὰ παρατηρήσω, διτιάλιον. Παντ. ἔλεγχεται παραβάνων καὶ τὰ ἴδια διδάγματα. Ψέγων δηλονότι τὸν κ. Σωτηριάδην, ὅτι ἐν τῇ ἔκδοσει τῶν ἔκκλησιαστικῶν ποιημάτων οὐδένα μόνον ἡ κανόνα παρέθηκεν ἀρτιον, λέγει δρυῶς, ὅτι «τὰ ἔργα τῆς ποιησεως καὶ μάλιστα τῆς λυρικῆς... ἀποτελοῦσι δύο τις συνεχές καὶ ἑνίαλον.. τοιαῦτα δ' ὄντα τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα μόνον ἀρτια εἰνε πρέπου

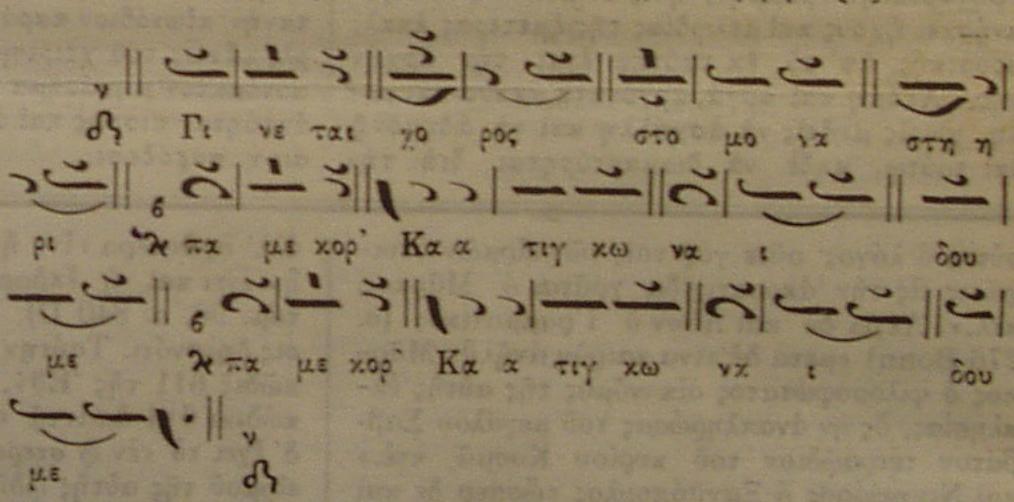
Ἐκ τῆς συλλογῆς Δ. Πότζεφ.

Ἡρος Δ ζου. Ρυθμὸς δημημαρχος.

Ἐκ τῆς συλλογῆς Δ. Πότζεφ.

Ἡρος Δ ζου νη. Ρυθμὸς πεντάσημος δημημαρχος.

νὰ παρατίθενται καὶ μόνων δὲ ἀρτίων ἔργων δύναται διαγνωστῆς νὰ ἀπολαύσῃ τούτων. Τοιαῦτα δὲ λέγων δὲ κ. Παντ. δὲν τολμᾷ τοιαῦτα νὰ ποιῇ, ἀλλὰ παραλείπει δύο τροπάρια τοῦ κανόνος τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, δύο τροπάρια καὶ δύο εἰρμούς τοῦ κανόνος τοῦ Κοσμᾶ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν καὶ οὐκ δλίγα μέρη τοῦ κοντακίου τοῦ Ρωμανοῦ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Παραλείπονται δὲ ταῦτα τὰ μυριόλεκτα ἐν τῇ ἔκκλησι καὶ τῇ σχολικῇ διδασκαλίᾳ ἐνεκα ταλαίνης ἥθικῆς, ὃσει εἰνε ἥθικότεροι τῶν μελωδῶν ἐκείνων τῆς ἔκκλησίας οἱ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώποι οι μυρία μὲν ἀκόλαστα ἀναγνώσματα καὶ θεάματα, μυρία δ' ἀκόλαστον εἰκόνας καὶ δεινοτάτας βλασφημίας ἀνεχόμενοι καὶ ἐπιτρέποντες τοῖς παισι νὰ θεῶνται διηγήσιτας καὶ κινηματογραφικὰς παραστάσεις καὶ νὰ διαγνωσθων ἔβδομαδιαία τινα περιοδικά μετά πάσης πονηρίας καὶ διαφθορᾶς. Κινδυνεύου δὲ μόνον νὰ διαφθαρῶσιν οἱ παῖδες, ἀν διδαχθῶσι τὸ τροπάριον τοῦ Δαμασκηνοῦ «φυλάξας τὰ σήμαντα σῶα, Χριστέ, διηγέρθης τοῦ τάφου δ τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μη λυτηνάμενος ἐν τῷ τόκῳ σου κτλ.» καὶ τὰ τούτο παραπλήσια! Γράφων ταῦτα ἀκον ἐγδυμοῦμαι τὸν δυνον τὸν ἐμπεσόντα εἰς τὸ φρέαρ καὶ τὴν προσοχὴν νὰ μὴ στάξῃ εἰς αὐτὸν ἡ οὐρά του! Καλλιστα δ' εἰπεν δ Βάθων:

Πολλῶν σφρόδρου δύτων χάτερων ἔν τῷ βίῳ,
ἔφ' οἷς ἀπαντεῖς εἰκότως θρονισθεόμενα,
μάλιστ' ἐμοὶ δῆπον θεός κινόδοτος χάλη.
οἱ τῶν τρόπων φάσινοτες ἐπιτικῆς ἐργῶν
καὶ λανθάνειν δοκεῖντες, δέ τι πεπλασμένως
τὸ πρᾶγμα παρανερτοῦσι κούκη ἀληθινός.

三

Νέος καρόντρος Ἀραιστασίου τοῦ Κιαλιστωδος
καὶ τετραφύδιος Ἀρδηέον Κοήτης τῷ ἀγίῳ καὶ
πεντάτῳ Σαββατο.

Ἐν τῷ προηγούμενῳ τεύχει τῆς «Νέας Φόρμηγγος» εἰδημοσιεύθησαν δύο ἀνέκδοτοι κανόνες ἀποσταλέντες πρὸς τὸν διευθυντὴν αὐτῆς κ. Κ. Ψάχον ὑπὸ τοῦ Λαυριώτου κ. Σπ. Καμπανάου Ιαρδοῦ. Οἱ κανόνες οὗτοι ἐδημοσιεύθησαν δῶς ἀπεστάλησαν, δηλονότι γεγραμμένοι καθὼς ἔκδίδονται τὰ ἐκκλησιαστικὰ ποιήματα ἐν τοῖς ἐντύποις λειτουργικοῖς βιβλίοις οὐχὶ κατὰ στίχους ἀλλ' ἐν συνεχεῖ λόγῳ, χωριζομένων τῶν στίχων διὰ κομμάτων, καὶ ἄγεν οὐδεμιᾶς δηλώσεως τῶν διαφόρων γραφῶν τῶν καθίκων. Καίπερ δ' ἔχων τὴν γνώμην, ὅτι τὰν ἔκδοτα ποιήματα καὶ πεζὰ ἔργα πρέπει νὰ δημοσιεύσονται μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς φιλολογικῆς ἀκριβείας, ἵνα οὖτος ἀποβαίνωσι χρήσιμα τῇ ἐπιστήμῃ, ἐνέχοινα νὰ δημοσιεύσωσιν οἱ κανόνες, ὡς είχον, ἐπὶ τῷ δρόῳ νὰ γράψω ἐν τῷδε τῷ τεύχει τῆς «Νέας Φόρμηγγος» τὰς ἐμιὰς εἰς αὐτοὺς παρατηρήσεις.

Ο πρῶτος είνε κανὼν εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ψαλλόμενος κατὰ τὴν παννυχίδα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς, εὑρε δ' αὐτὸν ἐκ Καμπανάος ἐν τοῖς κώδιξι Δ 45 καὶ Θ 59 τῆς Μεγίστης Λαύρας τῆς ἐν τῷ Ἀγίῳ Όρει. Οὐ δὲ δεύτερος είνε τετραψήδιον εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον ἀπαντῶν ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν κωδίκων Δ 45. Ποιητὴς δ' ἀμφοτέρων κατὰ τὸν καμπανάον είνε Ἀνδρέας ὁ Κοήτης, τὸ ἀληθὲς δ' ὅμως είνε, διτι μόνον τὸ τετραψήδιον είνε ποίημα αὐτοῦ. Είνε δ' ἀδύνατον νὰ είνε ὁ πρῶτος κανὼν ποίημα τοῦ Ἀνδρέου, διότι οἱ εἰδοὶ «Κύματι θαλάσσης», «Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων» καὶ «Τὴν ἐν σταυρῷ σου θείαν κένωσιν» κατὰ τὴν παράδοσιν, περὶ τῆς ἐγένετο ἴκανὸς λόγος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐποιήθησαν ὑπὸ τῆς πολὺν χρόνον μετὰ τὸν Ἀνδρέαν γενομένης Κασίας, οἱ δ' ἄλλοι εἰδοὶ ἐποιήθησαν ὑπὸ Κοσμᾶ τοῦ Ἱεροσολυμίτου, διτις προσχειρίσθη ἐπίσκοπος τῷ 743 ἑτει, τοῦ Ἀνδρέου ἀποθανόντος περὶ τὸ 720 ἑτοῖς. Καὶ μόνη αὕτη ἡ παρατήρησις δύναται νὰ πείσῃ πάγτα, διτι ἄλλος είνε ὁ ποιητὴς τοῦ κανόνος τούτου, ἐγὼ δ' ἐρευνήσας ἐν κώδιξι τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης εὗρον καὶ τὸ δνομα τοῦ ποιητοῦ. Ο κανὼν περιέχεται ἐν τοῖς κώδιξι 610 καὶ 614 τῆς Ἐθν. Βιβλ. τῆς ιεράτερης θεοτοκίδος. Ἐν τῷ κώδικι 610 προτάσσονται τοῦ κανόνος τάδε¹) «καὶ ψάλλομεν τὸν θρηνητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, δικανὼν ποίημα Ἀναστασίου κνέστορος», ἐν δὲ τῷ κώδικι 614 (φύλ. 191 β') τάδε² «κανὼν εἰς τὸν θρῆνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου». Ωστε ἔχομεν νέον ἀσματικὸν κανόνα Ἀναστασίου τοῦ Κυαίστωρος. Περὶ δὲ τοῦ ποιητοῦ τούτου ἔγραψε Παπαδόπουλος ὁ Κεραμεὺς ἐν τοῖς «Βυζ. Χρονικοῖς» (Πετρούπολεως) τόμ. Ζ', σ. 43 – 59, καὶ ἔξεδωκεν ἱαμβικοὺς εἰόμοις αὐτοῦ καὶ ἱαμβικὸν κανόνα. Λέγει δ' ὁ Παπαδόπουλος, διτι ὁ Ἀναστάσιος ἐποίησε καὶ ἀσματικὸν κανόνα εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Ἀγαθόνιον, οὐ δὲ αὐτὸν κατὰ τὸν εἰόμον «κύματι θαλάσσης», ήδ' ὅδη κατὰ τὸν εἰόμον «τὴν ἐν σταυρῷ σου» καὶ ἡ τέλος διδούσαντα

(1) Λέν άγαγόμενο τὸν ἀριθμὸν τοῦ φύλλου, διότι δὲ εἰναι ἡριθμημένα τὰ φύλλα τοῦ κώδικος τούτου, πάπεραι πολλῶν ἀλλων. Ὁ δὲ ἐπιμελητὴς τῶν χειρογράφων τῆς Ἐδρ. Βιβλ., οὐδὲ ταῦτο ἡδυτήθη νὰ ποιῆῃ, τουτέστι νὰ ἀριθμησῃ τὰ φύλλα τῶν κωδίκων, οὓς κατέλιπε μὴ ἡριθμημένους δὲ ἀείμηντος Σακκελίων! Τοῦτο δὲ δύναται πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ βλάψῃ ἀνήκεστον νὰ ἐπενήγη, ἀν τις τῶν ἀγαγώνων τοιούτων κωδίκων θελήσῃ τὸ ποσπάση φύλλα τιὰ μὴ ἀριθμημένα. Λέν ἡδυτήθη δὲ τὰ Γδω, ἀν καὶ ἐν ἄλλοις κώδιξι τῆς Ἐδρ. Βιβλιοθήκης, περὶ ὃ εἴναι δέ λόγος, διάτι κηριεζόνται οἱ κανόνες, περὶ τῶν προσκτημάτων τῆς Βιβλιοθήκης ἔχομεν ἀπὸ τοῦ 1904 ἔτους, ἀφ' οὗ ἐπιμελεῖται τῶν χειρογράφων ἡ ἐπιμελητὴς ή. Θ. Βαλλίδης.

τὸν εἰρημὸν «συνεοχέδη». Καὶ δὲ νέος κανὼν
ἔχει τοὺς εἰρημοὺς τῆς α', γ', δ', τ', ζ', η' καὶ
υ' φῶδης; τοῦ κανόνος εἰς τὸ μέγα Σάββατον
τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μάρκου καὶ τῆς Κασίας, μόνον
δ' ἡ ε' φῶδη εἶναι πεποιημένη κατὰ τὸν εἰρημὸν
«πρὸς σε ὁρθοῖς» τῆς ε' φῶδης τοῦ τριφδίου
τοῦ Κοσμᾶ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ.

Ἐν δὲ τῷ κώδικι 614 τῆς Ἐθν. Βιβλ. (φύλ. 173 β' κεξ.) περιέχεται καὶ τὸ τετραφόδιον τοῦ Ἀνδρέου. Προτάσσονται δ' αὐτοῦ τάδε : «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ τετραφόδιον Ἀνδρέου ὁδὴ τ' ἥκος γ' : συμφάλλεται καὶ αὐτὸς

Ἐν τοῖς κώδιξι τούτοις ὑπάρχουσιν ἵκαναι παραλλαγαὶ καὶ ὡς πρὸς τὰ τροπάρια καὶ ὡς πρὸς τὰς γραφὰς ἀμφοτέρων τῶν κανόνων. Ἐπειδὴ δὲ μέλλω ἐν ἀλλῷ φῶλῳ τῆς «Νέας Φόρμιγγος» νὰ ἐνδώσω αὐτούς, ἀρχομέναι ἐν τῷ παρόντι νὰ ἀναγοράψω ἐνίας μόνον τῶν παραλλαγῶν τούτων. Ἐν τῷ κανόνι τοῦ Ἀστασίου κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ κ. Καμπανδού ή α' ὅδη περιλαμβάνει τέσσαρα τροπάρια, ἀλλ' ἀμφότεροι οἱ κώδικες τῆς Ἐθν. Βιβλ. περιέχουσι πέντε, ὡν τὸ τοίτον ἔχει ὥδε:

Θάτιον (κ. 612 αὐθις) οὗν ἡ Μήτηρ
προσῆλθε κρυψίως
κρόδις τὸν μρυπτόμενον
σόγ (κ. 610 τὸν) μαθητὴν Ἰωσήφ
καὶ μητρικῶς (κ. 614 μιστικῶς) θρηγοφόδοντος
καθιέτενε τὸ ἀχραντον.
ἔζαιτῆσαι σῶμά σου
Πιλάτῳ παραγόμειον κριτῆ.

Είναι δ' ἀναγκαῖον τὸ τροπάριον τοῦτο,
διότι τότε νοοῦνται τὰ ἐπόμενα δύο, ἐν οἷς ἡ
Θεοτόκος λέγει πρὸς τὸν Ἰωάννη «Δὸς κάροιν
ἐν ξένῃ | καὶ ἐν ἀπορίᾳ | καθεστηκεῖσα μοι |
κτλ.» καὶ «Πρόσελθε Πιλάτῳ | θαρρῶν, μὴ
διστάσῃς | αἰτήσαι (οὗτος δρῦμος δ. π. 614, οὐχὶ¹
αἰτησαι) ἄχραντον | κτλ.». Ἐν αἱρετέοις τοῖς
κώδιξι δὲν ἀπαντῶσι τὰ τοια τελευταῖα τρο-
πάρια τῆς θ' φδῆς «Ζωὴ τῶν ὄντων», «Πλιος
Μῆτερ» καὶ «Ω παμπακάριστε Κόρη», ἀτινα
ἔχει ἡ ἐκδοσις τοῦ π. Καμπανάου, οὗτο δ' ἡ
φδὴ πητη περιλαμβάνει τέσσαρα μύρον τρο-
πάρια. Ἐν δὲ τῷ δ' τροπαρίῳ τῆς αὐτῆς φδῆς
δρῦμος δ κώδιξ 610 ἔχει τὴν γραφὴν «μὴ προ-
πύλαια τάφου . . . δύνης δάκρυνα λοιτόν», ως
διώρθωσα, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ γειοργάφῳ τοῦ π.
Καπτ. εἰπ. . . δύνης. Ἐν τῷ σ' τροπαρίῳ

κρύπτω, | ἐιάρης θέλων, κηρύττει τοῦτο». Ὅτι δ' αὗτη είνε ἡ δρῦη γραφή, δεικνύει τὸ στιχοδόν τοῦ Ἀνατολίου τοῦ βαρόεσ ήχον τῆς Ὁκτωήχου «Καὶ συνελήφθης, Χριστέ», ἐν φάπανιᾳ «ἔμαστίχθης τὸν νῶτον, οὐκ ἀρνοῦμαι» | σταυρῷ προσηγάγθης καὶ οὐ κρύπτω· | εἰς τὴν ἔγερσίν σου καυχῶμαι κτλ.». Ἐν τῷ ατροπ. τῆς ή ψδῆς δρῦῶς ἔχει δ. κ. 614 «μᾶλλον ἡτήσαντο ληστήν ή τὸν πάντων λυτρωτὴν Ἰησούν» ἀντὶ τοῦ παρὰ τῷ κ. Καμπανάρῳ «καὶ τὸν πάντων κτλ.».

Ἐν τῷ γ' τροπαρίῳ τῆς θ' φύδης ἔξεδωκεν
ὅ κ. Καμπανάος «Τὰς μὲν γειθας ὁ Πιλάτος
ἐνύφατο... τὸν δὲ κάλαμον βάψας τῷ αἷμα τι
ἔκοινόνει τὴν σφαγήν», ἀλλ' ὁ κ. 614 ἔχει τὴν
γραφὴν «τὸν δὲ κάλαμον βάψας τῷ μέλανι
ἔκοινόνει τῇ σφαγῇ», ἡτις εἶναι ἡ μόνη
δρυθή, οὐδὲ εἰνες ἀναγκαῖον νὰ μεταβληθῇ τὸ
«ιῆσ σφαγῇ» εἰς τὸ «ιῆσ σφαγῆς». Ἐν τῷ ε'
τροπ. ὁ κ. 614 γράφει δρυθῶς ἐτῷδιμασε
ἀντὶ τοῦ ἐτῷδιμασε. Τὸ δὲ ξ' τροπ. ἔχει ἐν
τῷ κώδικι οὕτω «Ἡ ἡ μέρος, ἐν τῇ ἀνε-
παύσατο | ἐκ τῶν ἔργων δοκιστός, | τῇ να
κατάπαυσιν αὗτῃ τὴν μέλλουσαν | ἴπτογράται
μυστικῶς | καὶ αὗτῇ ηγένηθη ὑπὸ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ | τοῦτο τὸ Σάββατον τὸ εὐλογη-
μένον ἐστι | τὸ πηγάζον τὸ φῶς», ἐν ᾧ ἐν τῇ
ἐκδόσει τοῦ κ. Καμπ. φέρεται οὐκ δρυθῶς «ἐν
ἡ μέρος, ἐν τῇ ἀνεπαύσατο... καὶ κατάπαυσιν
ταύτῃ ν... αὗτῇ τὸ Σάββατον κτλ.». Τέλος
δὲ παρατηρῶ, ὅτι ἀντὶ τῶν περὶ τῷ κ. Καμπ.
τριῶν τελευταίων τροπαρίων «Μυστικῶς εὐ-
φραγνθάμεν», «Οφρίσας τὸν κόσμον» καὶ «Ἡ
παρθένος καὶ μήτηρ» ἀπαντῶσιν ἐν τῷ κώδικι
614 ἀλλα τροπάρια ἀρχόμενα ὅδε «Τῷ σταυρῷ
προσπαγέντα». «Ἐν τῇ πέτρᾳ γλυφέντι» καὶ
«Χαῖρε ἄγιον δόρος».

Ταῦτα γῦν τὰ δλύγα ἐκ τῶν πολλῶν, τὰ δὲ
ἄλλα, ὡς εἶπον, ἐν ἄλλῳ τόπῳ.

Ε. Α. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὐδείου ἀνακοινοῦται τὰ πάτωθε ἀποτελέσματα τῶν διπλωμάτων καὶ πτυχιακῶν ἔξετάσιεν.

‘Ο δις “Ολγα Καναθριώτου (τάξις κ. Τ.
Σεούλτσε) διπλωμα διοικισθ σολιστ μὲ τὸν δαθ-
μὸν ἀριστα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ διδασκαλίαν.
Τῇ απενεμήθη ἀριστετὸν ἐξαιρετικῆς ἰδιοφυΐας
(χρυσοῦν) πατιμψήφι.

"Η κ. Ν. Γκρινιάτσου-Βαύλγαρη (τάξις κ. Θ.
Πινδίου) δίπλωμα πιάνου σολίστ με τὸν ἑαθὺδὸν
ἀριστα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ διδασκαλίαν. Τῷ
ἀπενεμήθῃ ἀριστεῖον δέξαιρετικῆς ἰδιοφυΐας (χρυ-
σεργοῦ) κατὰ πλειστηρῶν ἄν.

“Η διε τ. Καναβαριώτου (τάξις Κας Α. Θεοδωραπούλου) δίπλωμα πιάνου σολιστ μὲ τὸν βαθύτερον ἀριστα τῆς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ διδασκαλίαν. Τῇ ἀπενεμήθῃ τὸ ἀριστεῖον δεξιοτεχνίας κατὰ πλειστηρίαν.

¹ Η δειπνοίς Φ. Μπούκα (τάξις κ. Μ. Καλομορή) διπλώμα πιάγου σολίστ μὲ τὸν βαθὺδὸν ἀριστὰ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ λίαν καλῶς εἰς τὴν ἔκπληξιν.

Ἡ δεσποινίς Ἀλ. Βοζάνη (τάξις κ. Θ. Πινδοῦ) πρυγκόν πιάγου μὲ τὸν διχίμον ἀριστα εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἡ κ. Ε. Δημάσκου (τάξις κ. Α. Θεοδωροπούλου) πτυχίον πιάνου μὲ τὸν βαθμὸν ἀρισταὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ λιαν παλῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι κ. κ. συνδρομηταὶ
ἡμῶν, δόταις, δ.δ. πᾶσαι πληροφορίαιν αχετικήν εργάς
τὴν «Νέαν Φόρουμ», ἀποτελούνται εργάς των κ.
Κ. Σακελλάριου (Ἄγριον Όρον 12, 'Αθήνας),
εργάς αὐτοῦ διμάζοντες καὶ τὰς συ-δρομάς των δια-
ταχοδρομικῆς ἔργανθε.

